

Nagyon helyeslem a Vámbéry-ügyben tett nyilatkozatodat. Becstelen ember lett, meggyávolt öreg koldus, aki az ellenségnek a talpát nyalogatja.

Gazdasági helyzetünk javul, az eső a reakció nagy bánatára eddig mintha megrendelészerűen esett volna, úgyhogy a parasztság és a munkásság között nagy az optimizmus.

Mit gondolnál egy kis hazalátogatásról? Az én tapasztalataim szerint, ilyen fontos posztion mint a Tiéd, nem árt 6-8 havonként egyszer néhány hétre hazajönni, különösen az ilyen fiatal demokráciában, ahol a fél esztendő igen jelentős változásokat mutathat. Gondolkozz rajta, és ha egyetértesz velem, akkor természetesen semmi akadálya nincs, hogy a nyári hónapokban, mondjuk egy hónapra hazajönnél. Bár ifjúi eréllyel viszed az ügyeket, mégsem vagy már egészen mai gyerek, és egy kis itthoni pihenés biztosan Rád férne.

Feleségem szépen köszöni az üdvözlőted és melegen viszonozza. Én is kérem, hogy add át üdvözlőmet feleségednek.

Abban a reményben, hogy hamarosan itthon találkozunk, még egyszer köszönöm a jó munkát, amit ott végzel, jó egészséget, sok sikert kívánok hozzá és maradok őszinte híved.

PIL 274. f. 10/10. ó. e. (másodpéldány)

¹ Latin mondás: szelíden a módban, de erőteljesen a lényegben (suaviter in modo, forbitur in re).

484. VÁMBÉRY RUSZTEM KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Long Island, 1948. június 12.)

Igen tisztelt Elnök Úr!

Kedves Barátom!

Elvi álláspontom, hogy azzal, amit az itteni magyar lapok írnak, nem törődöm. Mégis talán jellemző, hogy a horthysta Népszava a gyalázkodó cikkek egész sorozatában sokkal hevesebben támad, mint a kommunista M[agyar] Jövő. Utóbbinak támadása csak annyiban rosszhiszeműbb, mert tudta, hogy a Journal Americanban megjelent cikket nem én írtam, s hogy nevennek jogtalan használata miatt libel suit-ot¹ indítottam. Tegnap egy ismerősöm felolvasta azt a nyilatkozatot, amelyet lemondásom (nem „disszidálásom”) alkalmából a M. Távirati Irodának adtál.²

Kizárólag személyed iránt érzett régi tiszteletből, azt hiszem, kötelességem, hogy néhány ténybeli adatot közöljek, amelyeket nem ismerhettél.

Már több hónap óta a magyar külügy a bizalmatlanságnak félreismerhetetlen jeleit adta. Így megvonta az útlevel-meghosszabbítás, a vízumengedélyezés jogát, s amikor a centenáriumi vízumok engedélyezésével a II. köv. titkárt (kommunista) bízta meg, az instrukciót csak ezzel, de velem nem közölte. Megvonta azt a jogot is, hogy a minisztérium előzetes megkérdezése nélkül a követség tagját előadás tartására kiküldhessem vagy magam azt vállalhassam.

Hogy a 22 személyre csökkent követség személyzetének kiegészítését sürgető leveleimre, sürgönyeimre nem válaszoltak, hogy múlt szeptember óta nem volt gazdasági referens, noha az ily ügyekben a szaktudás hiánya sok százezer dollárnyi kárt okozott a „népi demokráciának”, amely gyorsforralón nevelt „diplomátákat”, akik se az országot, ahová küldték, se a történelmet, se a nemzetközi jogot nem ismerték, mindez eléggé ismeretes.

Ellenben bizonyára nincs tudomásod arról, hogy minő képtelen követeléseket támasztottak. Így pl. egy utasítás azt kívánta, hogy a washingtoni 68 követség mindegyiké-

nek politikai nézeteiről tegyek kimerítő jelentést. Egy másik utasítás beküldte a párizsi követségnek az itteni szakszervezetekre vonatkozó „jelentését”, amely a CGT egy kiküldöttjének újságcikkyszerű riportján alapszik,³ s ez alkalomból az amerikai szakszervezetekről kimerítő analízist kértek, nem tudván, hogy az AF of L és a CIO viszonya államonként különböző, úgyhogy egy embernek hónapokig tartó munkáját igényelné a témának komolyan vehető tárgyalása. Egy másik rejtjeles táviratban a Marshall-tervnek „végleges” elemzését kérték. Mindezt egy követségtől, amelynek állandóan csak 2 tagja van, mert a harmadik idejének nagy részét a New-York-i konzulátuson töltötte.

Lehetséges, hogy mindez a külügyben intézkedő emberek tudatlanságának és korlátosságának következménye, de lehet, hogy „Wink mit dem Zaunpfahl”-nak⁴ volt szánva. Mindkét alternatíva kizárta, hogy ezekkel az emberekkel együttműködésemet folytathassam. Hogy a két munkaspárt egyesülése sem volt ínyemre, azt talán nem kell mondanom, mert a kompárt „módszereit” s morálját sohase tudtam lenyelni, az egyesülés pedig nem jelent egyebet, mint hogy a kompárt a szocdemeket szőröstül-bőröstül lenyelte. Megengedem, hogy Rákosiék kemény fegyelme hasznos munkát végzett s hogy az országnak földrajzi fekvése az ország orosz orientációját szükségessé teszi. De egy tisztességben eltöltött élet befejezéseképp mégse tudom elviselni, hogy úgy kezeljenek, mintha a Komszomol újonca volnék.

Hogy azokhoz a naiv csirkefogókhöz csatlakoztam volna, akik a földreformot vissza szeretnék csinálni vagy hogy az Eckhardt-Nagy társaságot nem utasítottam volna vissza, az természetesen valótlan, miként azt a Washington Postban kertelés nélkül megírtam. Viszont természetes, hogy az amerikai reakciós sajtó headline-jeiért⁵ igazán nem vagyok felelős. Mindezeket remélem elhiszed, bárha éppen a jóízlés tartott vissza, hogy lemondásom összes okait megírom vagy megírasom.

Változatlan nagyrabecsúlással őszinte híved

MOL XIX-J-1-k 1. doboz 1/c (eredeti)

¹ Jogi eljárást, rágalmazási pert (angol).

² L. e kötet 485. sz. levelét.

³ A kétségtelenül elfogult beszámolót l. e kötet 469. sz. levelében.

⁴ Szó szerint: „legyintés a sövénykaróval”, átvitt értelemben durva célzás (német).

⁵ Cimsor, főcím újságban (angol).

485. KÁROLYI MIHÁLY BOLDIZSÁR IVÁNHOZ

(Párizs, 1948. június 14.)

Kedves Boldizsár!

Most kaptam meg a Szabad Népnek azt a számát, amelyben a Vámbéry-ügyre vonatkozó nyilatkozatomat közölték. Az ellen, hogy azt bizonyos rövidítésekkel adták le, nem lenne kifogásom, habár nyilatkozatom nem volt hosszú. Azt azonban kifogásolom, hogy elferdítették. Én nem mondtam azt, hogy Vámbéry kijelentette, miszerint ő Wallace-ra nem fogja szavazatát adni, de csak gúnyosan mondtam, hogy Trumanék nyugodtak lehetnek, mert Vámbéry nem fog Wallace-ra szavazni. Az ilyen elferdítéssel csak ziccercet adunk Vámbérynek, aki könnyen visszavághat azzal, hogy Károlyi hazudott. Tehát én voltam az, aki valótlan állítottam. Amivel az egész interview visszafelé sült el. Nyilatkozatom második része, amelyben azt fejtettem ki, hogy Vámbéry disszidálása sokkal megdöbbentőbben hatott rám, mint a mi csizmás Nagy Ferencünké, teljesen elmaradt. Hangsúlyoztam, hogy Nagy Ferencben, a parádés parasztban sohasem bíztam. Felfuval-